

Referanser: KM 06/19

Arkivsak: 20/04772-1

Tilkjenning av medlemskap

Sammendrag

I § 4 i kirkeordningen som trer i kraft fra nyttår 2021, er medlemskrav for Den norske kirke (foruten dåp) at man er bosatt i riket eller norsk borger bosatt i utlandet. Videre heter det at biskopen etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet kan bestemme at andre personer som ikke oppfyller disse kriteriene kan bli medlem av Den norske kirke. Kirkemøtet må derfor vedta et regelverk som kan oppfylle kravet i kirkeordningen

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet stiller seg bak forslaget til regler for tilkjenning av medlemskap.
2. Forslaget sendes på høring til biskopene og bispedømmerådene. Kirkerådet ber om å få saken tilbake på sitt møte i mars, med tanke på å fremme forslag til regler for Kirkemøtet 2021.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkeordningen § 4 definerer hvem som kan være medlem i Den norske kirke. Foruten kravet om dåp (definert i § 4 annet ledd) er kravet at man er bosatt i riket.

Kirkeordningen åpner for at biskopen kan bestemme at personer som ikke oppfyller kravene til medlemskap i § 4 første ledd kan bli medlemmer av Den norske kirke. Det skal skje etter egne regler vedtatt av Kirkemøtet.

Medlemskap for personer som befinner seg i Norge

Formuleringen «bosatt i riket» er overtatt fra kirkeloven og derfra fra kirkeordningsloven.¹ Den har i dag på generelt grunnlag først og fremst en skattemessig side, og betegner en person som har fast adresse i Norge minst halvparten av årets dager. Det er en underliggende forutsetning at vedkommende dermed også har oppholdstillatelse som gjelder for mer enn seks måneder. Personer som ikke har oppholdstillatelse eller som har oppholdstillatelse for inntil seks måneder, regnes ikke som bosatt i riket.²

I Kirkerådets første utkast til kirkeordning var betegnelsen «bosatt» foreslått endret til «med lovlig opphold». Endringen var ment å fange opp at gruppen som har lovlig opphold i Norge er noe større enn dem som regnes som bosatt.³ Den inneholder også bl.a. asylsøkere som venter på svar på sin søknad. Det kan også gjelde andre personer uten folkeregistrert adresse.

Endringen ble kritisert i høringsrunden. Flere hørings svar pekte på at kravet til medlemskap i Den norske kirke var for snevert formulert, bl.a. fordi det også potensielt kan være grunn til å vurdere som medlemmer personer som heller ikke har lovlig opphold i riket, bl.a. ureturnerbare personer. Disse vil ikke kvalifisere til medlemskap etter § 4 første ledd. Det finnes eksempler på at personer i denne kategorien kan tenkes å ha et berettiget ønske om medlemskap i Den norske kirke.

Som en konsekvens av høringen foreslo Kirkerådet at kirkelovens formulering ble videreført, men at det i tillegg gis en åpning for at biskopen etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet i særlige tilfeller kan tildele medlemskap også til personer som ikke er bosatt i riket. Dette ble vedtatt av Kirkemøtet. Følgelig er det nå behov for å fastsette regler knyttet til denne bestemmelsen.

Kravet om å være bosatt er nært knyttet til tilhørigheten til et bestemt sokn. Den som ikke har fast bosted, er heller ikke knyttet til et sokn, og har dermed heller ikke noe sted hvor medlemskapet kan komme til uttrykk. For den gruppen det her er snakk om, vil det dermed være nødvendig at vedkommende biskop som treffer vedtak om medlemskap samtidig bestemmer hvilket sokn det nye medlemmet skal tilhøre. På grunn av den manglende faste adressen er det heller ikke i utgangspunktet opplagt hvilken biskop som skal treffe vedtak, men det må legges til grunn at det i utgangspunktet er biskopen på det stedet der personen faktisk oppholder seg.

Det legges også til grunn at personer som ønsker å bli medlemmer har en form for tilknytning til en menighet, og at det er denne tilknytningen som ligger til grunn for et ønske om medlemskap. Det vil derfor være naturlig at det er menigheten som søker på vegne av den enkelte som ønsker å bli medlem. Dette vil være parallelt med ordningen i kirkeloven for personer som ønsker stemmerett i et annet sokn enn der vedkommende bor.

Tilkjenning av medlemskap for personer i denne gruppen vil utløse fulle medlemsretter etter kirkeordningen. Vedkommende vil kunne stemme ved kirkelige valg og være valgbar til kirkelige ombud både på soknenivå og nasjonalt nivå på linje med øvrige medlemmer i Den norske kirke.

---

¹ Bestemmelsen kom inn i kirkeordningsloven 13. juni 1969. Det er i forarbeidene (Ot.prp. 42 (1967-68)) ikke gitt noen nærmere bestemmelse av hva som menes med «bosatt» utover at det betyr at man har bopel i Norge.

² Sistnevnte gruppe kan likevel få tildelt et d-nummer, som er alternativ til fødsels- og personnummer, men hvor første siffer er pluss på fire.

³ Jf. Forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-16-1251>

Det er nødvendig å vise stor skjønnsomhet i behandlingen av denne type saker, og det må legges til grunn at det bare er i helt spesielle tilfeller og etter grundige undersøkelser at biskopen vil treffe avgjørelse om å gi medlemskap til personer som ikke er bosatt i riket. En bestemmelse som gir rett til medlemskap for personer som ikke har lovlig opphold i riket, men likevel befinner seg her, vil potensielt kunne oppfattes som i strid med offentlig regelverk. Dette er også et politisk ladet tema med betydning for kirkens omdømme. Det menighetsrådet som søker, må oppgi hvilken rettslig status den omsøkte har, det vil si om vedkommende enten er asylsøker hvor søknaden ikke er endelig avgjort, i så fall hvor langt prosessen er kommet, eller om vedkommende er ureturnerbar. Videre hvilken kirkelige status vedkommende har, det vil si når og hvor vedkommende er døpt, og eventuell opprinnelig kirketilknytning. For at biskopen skal ha tilstrekkelig beslutningsgrunnlag, vil det være nødvendig å vite hvilken forbindelse det er mellom menighetsrådet som søker og den det søkes for.

Medlemskap for personer i utlandet som ikke er norske borgere

Som nevnt er medlemskap for personer som ikke befinner seg i riket begrenset til personer med norsk statsborgerskap. Disse har i dag ikke mulighet til å stemme ved kirkelige valg og er heller ikke valgbare, men det er grunn til å tro at dette kan endres.⁴

Det kan imidlertid også tenkes personer med tilknytning til Norge og Den norske kirke, men som ikke er statsborgere, vil ha et ønske om å stå oppført som medlemmer. Det vil særlig kunne gjelde personer med en nær tilknytning til norske borgere, f.eks. ektefeller eller barn som er født i utlandet. Også for personer i denne gruppen vil det kunne være aktuelt for biskopen å bestemme at vedkommende kan være medlem av Den norske kirke. Det antas at en slik mulighet vil være ukontroversiell og av minimal betydning for Den norske kirkes totale medlemstall.

Registrering

Biskopen som har tilkjent medlemskap for en person i en av gruppene over sender melding om dette til Kirkerådet. Det er lagt til grunn at registreringen av denne type medlemmer holdes atskilt fra det øvrige medlemsregisteret. Det er grunn til å tro at kun et lite antall personer vil bli gitt medlemskap på denne måten, og det foreslås derfor at Kirkerådet tar seg av all saksbehandling som er knyttet til registrering av disse gruppene med medlemmer. Ettersom de ikke har en folkeregistrert adresse, legges det til grunn at medlemsregisteret inneholder kontaktinformasjon, evt. kontaktpersoner.

Ettersom endring i medlemsstatus ikke skjer automatisk, vil de aktuelle medlemmene selv bli ansvarlig for å melde dette til registeret. Det gjelder flytting til et annet sokn i Norge, flytting/hjemsendelse til utlandet og utmelding, evt. som følge av overgang til et annet kirkesamfunn.

Kirkerådet legger til grunn at behandlingsgrunnlaget for behandling av de aktuelle personenes personopplysninger vil ha grunnlag i personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav b)⁵ og art. 9 nr. 2 bokstav d),⁶ hvor tilkjenning av medlemskap vil være å

---

⁴ Her kan utfylles dersom det er konkrete planer om å gi medlemsretter.

⁵ «Behandlingen er nødvendig for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i, eller for å gjennomføre tiltak på den registrertes anmodning før en avtaleinngåelse».

⁶ «Behandlingen utføres av en stiftelse, sammenslutning eller et annet ideelt organ hvis mål er av politisk, religiøs eller fagforeningsmessig art, som ledd i organets berettigede aktiviteter og med nødvendige garantier, forutsatt at behandlingen bare gjelder organets medlemmer eller tidligere medlemmer eller personer som på grunn av organets mål har regelmessig kontakt med det, og at personopplysningene ikke utleveres til andre enn nevnte organ uten de registrertes samtykke.»

forstå som en inngåelse av en medlemsavtale mellom den som ønsker medlemskap og Den norske kirke.

Det er grunn til å anta at personer uten bosted som registreres på denne måten står i risiko fra å bli utvist fra riket. Forslaget til regler tar ikke stilling til om medlemskapet i så fall skal falle bort, eller om de vil kunne videreføres som medlemmer. Det kan være grunn til å falle ned på det siste. Disse vil da være å regne på linje med personer som er registrert etter § 3. Det må under alle omstendigheter lages en rutine for sletting fra registeret etter en viss periode etter siste kontakt.

Forslag til regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller norske borgere bosatt i utlandet

Gitt med hjemmel i kirkeordning for Den norske kirke § 4 første ledd⁷

§ 1 Når særlige grunner taler for det, kan Biskopen bestemme at en person som ikke er bosatt i riket, men som oppholder seg her, kan bli medlem av Den norske kirke.

§ 2 Søknad om medlemskap fremmes av menighetsrådet i det soknet der den det søkes for har sin tilknytning. I søknaden skal det gis en beskrivelse av bakgrunn, rettslig og kirkelig status samt hvilken type tilknytning vedkommende har til menigheten.

§ 3 Biskopen kan også bestemme at en person som ikke er norsk statsborger og som er bosatt i utlandet kan bli medlem av Den norske kirke. Den som ønsker å bli medlem, fremmer selv søknad for biskopen i det bispedømme der vedkommende har en tilknytning.

§ 4 Når biskopen har gjort vedtak om tilkjenning av medlemskap, sendes melding om dette til Kirkerådet slik at opplysninger blir inntatt i medlemsregisteret.

§ 5 Den som står oppført i medlemsregisteret på disse vilkår, har så langt det lar seg gjøre selv ansvar for å melde fra om endring i status for medlemskap, enten dette gjelder flytting til et annet sokn eller til utlandet eller utmelding av Den norske kirke. Det skal også gis melding dersom medlemmet skifter status til bosatt i riket.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Registrering etter de foreslåtte reglene vil medføre at det opprettes et eget sideregister til medlemsregisteret, som administreres av Kirkerådet. Det antas at det vil medføre en minimal arbeidsbelastning.

Vedlegg I Kirkeordningen § 4

Medlemskap og tilhørighet

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

---

⁷ Det er kanskje ikke nødvendig med en hjemmel her, siden det er Kirkemøtet som gir reglene, men de er jo avledet av den aktuelle bestemmelsen.

Den som ikke tidligere er døpt, blir medlem gjennom dåp etter Den norske kirkes ritual.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

Et barn registreres som tilhørig når foreldrene gir melding om det. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke. Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem, faller tilhørigheten bort.

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding samt for registrering av tilhørighet i Den norske kirke.

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

Vedlegg 2: Fra kirkemøtesak KM 06/19

For øvrig har det blitt vurdert nærmere hvorvidt dåp bør være det eneste vilkåret for medlemskap i Den norske kirke. Det kan være gode grunner til fortsatt å ha noen tilknytningskrav som forutsetning for å være medlem i Den norske kirke i tillegg til kravet om dåp. I forbindelse med kirkevalg vil for eksempel medlemmene få tilsendt valgkort, og det er behov for sikker og entydig identifikasjon av de registrerte medlemmene. Utformingen av det foreslåtte vilkåret om lovlig opphold i riket har blitt kritisert, og det foreslås å ta dette ut av forslaget. Hensikten var å *utvide* muligheten for å kunne bli medlem i Den norske kirke. Det foreslås at denne muligheten formuleres på en annen måte. Det er tatt inn et forslag om at biskopen kan godkjenne andre enn fast bosatte som medlemmer etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet. Dette vil kunne gi en åpning for at for eksempel asylsøkere vil kunne bli medlem i kirken. Medlemskap er uansett ikke noen betingelse for at presten likevel utfører kirkelige handlinger som dåp, vielse m.v.